

Publicējot viltus ziņu, LSM.lv redakcijā nav kritiski izvērtēts informācijas avots

Publicēts: 19.12.2022.

Mācības pēc LSM.lv un Latvijas Radio sociālo mediju kontos publicētās viltus ziņas par personas nāvi

Šā gada 8. decembrī daudziem Latvijas medijiem tika nosūtīta e-pasta vēstule, kuras saturā bija iekļauta informācija par personas nāvi. Vairāki mediji, to vidū arī LSM.lv no atsūtītās informācijas izveidoja ziņu un publicēja to LSM.lv un savos sociālo mediju kontos, Latvijas Radio (LR) ar nepatieso ziņu dalījās Latvijas Radio Ziņu dienesta Twitter kontā un Latvijas Radio 1 Facebook profilā.

Saņemot informāciju, ka arī Latvijas sabiedriskie mediji publicējuši šo uz vairākām sabiedrisko mediju e-pasta adresēm izsūtīto informāciju, ir izvērtēti notikušā apstākļi.

Kā liecina LSM.lv sniegtā informācija, saņemot minēto informāciju e-pastā, tika pārbaudīti atsevišķi tajā minētie fakti (piemēram, e-pastā minētās personas dzimšanas dati un dzīves gājuma informācija), bet netika pamanīta ar personas pārstāvēto uzņēmumu nesaistīta izsūtītāja puses e-pasta adrese, kā arī netika atbilstoši novērtēts fakts, ka vēstule nav parakstīta un tai nav pievienota kontaktinformācija. Būtībā medijiem nosūtītā informācija uzskatāma par anonīmu.

Pēc LSM.lv teiktā, profesionālā kļūda saistīta ar pārslodzi, kas radusies darbinieku un citu resursu trūkuma dēļ, jo konkrētais LSM.lv darbinieks 8. decembrī, viens pats veidojot LSM.lv saturu no plkst. 6.00 rītā, četrus darba stundu laikā jau bija sagatavojis deviņas ziņas. LSM.lv redakcija apzinās pieļauto kļūdu un ir to labojusi, kā arī atvainojusies lasītājiem.

LR savukārt paskaidrojumā Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei, ar kuru iepazīstināts arī ombuds, atsaucas uz Sabiedrisko mediju redakcionālajām vadlīnijām, kas nosaka, ka "žurnālistiem ir jāpārbauda arī informācija, kura ir bijusi iepriekš publicēta. Citos medijos vai sociālās tīklošanās platformās publicēto informāciju var izmantot tikai tad, ja avots ir uzticams un ir pamats informāciju uzskatīt par patiesībai atbilstošu. Ja šī informācija var celt neslavu vai aizskart privātumu, LTV, LR un LSM.LV žurnālistu pienākums ir pirms publicēšanas to pārbaudīt". Šajā gadījumā Latvijas Radio paļāvijs uz to, ka LSM.lv ir uzskatāms par uzticamu informācijas avotu, kas šajā gadījumā kļūdijs. LR sociālajos medijos nepatieso informāciju izplatījis tālāk. "Kad pēc divdesmit minūtēm tika saņemta Ziņu dienesta korespondenta pārbaudīta informācija, ka ziņa par personas nāvi nav patiesa, abas publikācijas tika nekavējoties dzēstas un to vietā publicēta LR korespondenta sagatavota informācija par viltus ziņu," paskaidrojumā norāda LR. Radio ēterā šī nepatiesā informācija nav izskanējusi.

Līdzīgi kā LSM.lv, arī LR ir atvainojies sabiedrībai un Jurim Savickim, par kuru nepatiesā informācija tika publicēta.

Tādējādi gan LR, gan LSM.lv redakcija ir rīkojusies atbilstoši [Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju](#) vērtībām, kas nosaka, ka: "Sabiedriskie mediji reagē uz pamatotu kritiku un to ņem vērā, lai pilnveidotu savu darbu, kā arī godīgi atzīst kļūdas, ja tādas pieļāvuši, tās labo un mācās no tām."

Izvērtējot apkopoto informāciju par viltus ziņas publicēšanas faktu LSM.lv un LR sociālo platformu kontos, konstatējams, ka pārkāptas sekojošas profesionālās ētikas normas, kas atrodamas vadlīniju 2.2. sadaļā "Darbs ar informācijas avotiem":

Žurnālists kritiski izvērtē informācijas avotu uzticamību, to motivāciju gūt labumu sev vai nodarīt kaitējumu citiem, it īpaši, ja informācijas avots ir anonīms.

Žurnālistam ir jāpārbauda arī informācija, kura ir bijusi iepriekš publicēta. Citos medijos vai sociālās tīklošanās platformās publicēto informāciju var izmantot tikai tad, ja avots ir uzticams un ir pamats informāciju uzskatīt par patiesībai atbilstošu. Ja šī informācija var celt neslavu vai aizskart privātumu, LTV, LR un LSM.LV žurnālistu pienākums ir pirms publicēšanas to pārbaudīt.

Žurnālists izvairās izmantot anonīmus informācijas avotus.

Pozitīvi vērtējama LR un LSM.lv redakciju reakcija uz faktu, ka pieļauta kļūda, publicējot viltus ziņu par nozīmīgu jautājumu – personas nāvi. Kļūda ir atzīta par nepieļaujamu, tā ir labota, publicēta atvainošanās. Šis gadījums izvērtēts arī redakcijās. Notikušā izpratnei nozīmīga ir atziņa, ka, piemēram, LSM.lv šo kļūdu varēja radīt darbinieka pārmērīgi lielais darba apjoms un darbinieku trūkums. LR savukārt nolemts, ka “turpmāk Latvijas Radio Ziņu dienesta sociālo mediju kontos informācija par personas nāvi tiks publicēta tikai pēc tam, kad to pārbaudīs Latvijas Radio Ziņu dienesta žurnālisti”.

Lai izvairītos no līdzīgiem profesionālās ētikas pārkāpumiem, iesaku izvērtēt tās profesionālās procedūras LSM.lv redakcijā, kas saistītas ar ārējo informācijas avotu novērtēšanu, kā arī rast iespēju sabalansēt LSM.lv darbinieku noslodzi, atbilstoši darba pienākumu apjomam un atbildības pakāpei.

<https://www.seplp.lv/lv/publicejot-viltus-zinu-lsmlv-redakcija-nav-kritiski-izvertets-informacijas-avots>